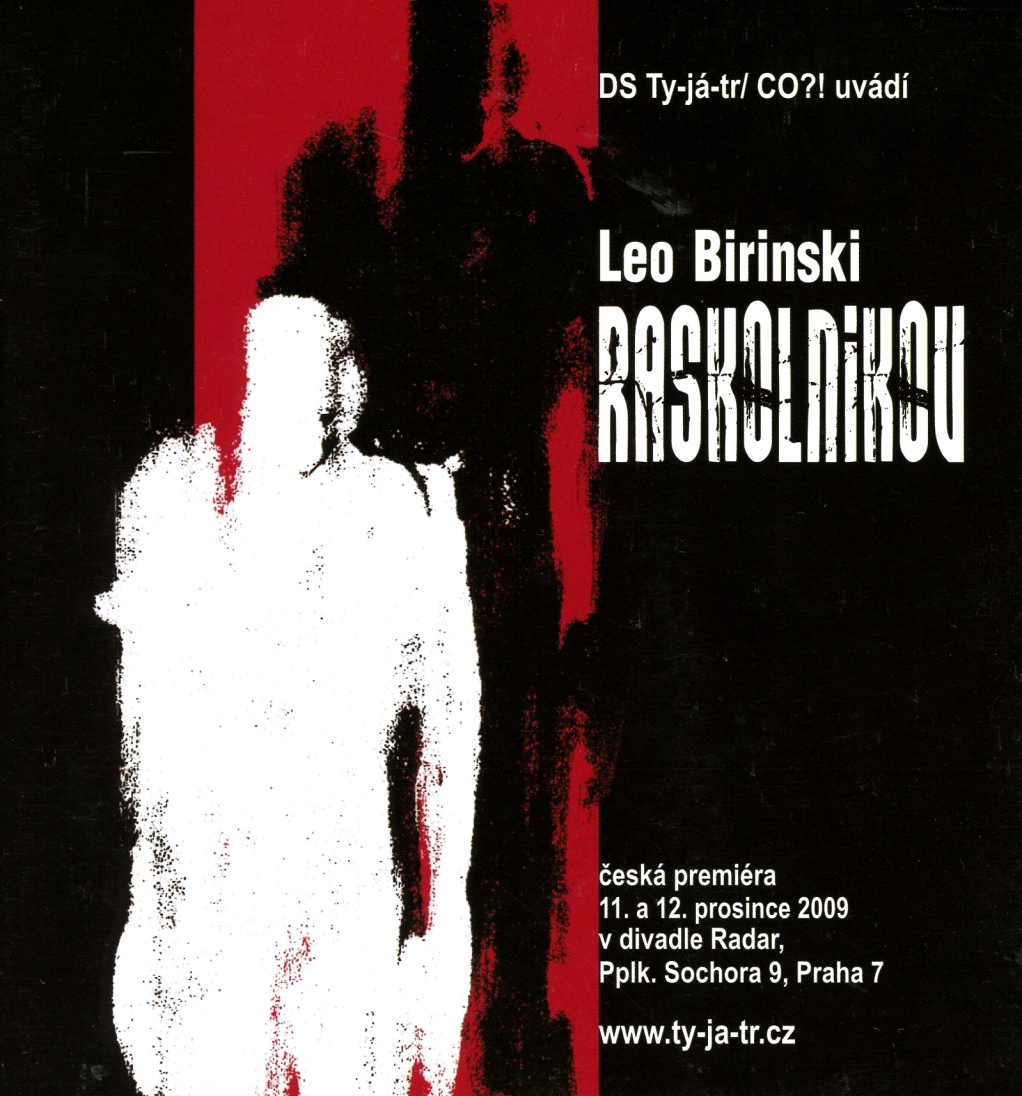

DS Ty-já-tr/ CO?! uvádí

Leo Birinski

RASKOLNIKOV

česká premiéra
11. a 12. prosince 2009
v divadle Radar,
Pplk. Sochora 9, Praha 7

www.ty-ja-tr.cz

Leo Birinski

RASKOLNIKOV

(Raskolnikoff)

Překlad: Kateřina Bohadlová

Úprava a režie: Radka Tesárková

Výprava: Mirka Hrdinová

Dramaturgická spolupráce: Dušan Hübl

Technika: Pavel Andrs, František Hodan a CO?!

Plakát a program: Mirka Hrdinová

(použitá kresba Birinského: Sacha Finkelstein, 1914;
reprodukce plakátu ze sbírek Stadtmuseum Gera)

Text programu: Dušan Hübl

Uvádí Ty-já-tr - CO?!

České premiéry: 11. a 12. prosince 2009
v divadle Radar.

Zvláštní poděkování Městské části Praha 7,
Václavu Fürstovi, Mirku Čechovi a Café Locál Praha

Osoby a obsazení:

Rodion Raskolnikov, student - Jakub Baran

Pulcherja Alexandrovna, jeho matka - Tereza Konrádová
nebo Ivana Vránková

Duňa, jeho sestra - Tereza Suchá
nebo Kristýna Tomšů

Razumichin, student - Marek Šmidrkal

Zosimov, lékař - Jan Tichý

Paní Svidrigajlovová - Lucie Valenová

Porfirij Petrovič, vyšetřující soudce - Lukáš Kunst

Zametov, policejní komisař - Jakub Hudec
nebo Ondřej Lidický

Mikolka, natěrač - Jakub Heřmánek
nebo František Hodan

Nastasja, služebná - Daniela Bartáková
nebo Denisa Nesvačilová

...? - Denisa Dlouhá

Nositelé autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura, občanské sdružení,
Krátkého 1, 190 03 Praha 9.

Leo Birinski

Tajemný dramatik, filmový scénárista a režisér židovského původu se narodil pravděpodobně 8. června 1884 v Lisjance na dnešní Ukrajině. Jako dramatik dosáhl největší popularity v letech 1910 - 1917, kdy žil ve Vídni a kdy zejména jeho hra *Narrentanz* (do češtiny přeložena jako *Mumraj*) slavila úspěchy postupně snad na všech německých scénách Evropy, ba i v německém divadle v New Yorku. Hra byla přeložena do mnoha jazyků, jejichž řadu zahájila čeština. Birinski v roce 1921 odešel z Vídně do Berlína a asi v roce 1927 přesídlil do USA. Od 20. do 40. let 20. století pracoval především jako scénárista pro film, nejprve německý, později americký.

Napsal scénáře nebo náměty k celé řadě renomovaných filmů (*Varieté*, *The Song of Songs*, *The Gay Desperado*), na filmu *Das Wachsfigurenkabinett* se podílel jako spolurežisér. V USA se vrátil i k psaní divadelních her. Dvě z nich byly inscenovány na Broadwayi, třetí - patrně dosud neinscenovaná - byla objevena roku 2005 a na svou světovou premiéru teprve čeká. Birinski zemřel, patrně osamělý a v chudobě, 23. října 1951 v chudinské nemocnici Lincoln Hospital v newyorském Bronxu a byl pochován v hromadném hrobě na městském hřbitově Potter's Field v New Yorku.

Jeho celý život byl provázen mnoha legendami, jejichž šíření zřejmě sám částečně podporoval. Tajemstvím zahalen je i jeho původ, neboť existuje mnoho odchylných údajů o místě a datu jeho narození (minimálně tři různé verze uváděl i on sám). V roce 1920 vznikla ve Vídni fáma o jeho sebevraždě, doprovázená dokonce nekrology v tisku. Přes dodatečně otištěná dementi se tento údaj dostal do encyklopedií. Přestože se podílel i na tzv. „velkých“ hollywoodských filmech, ani v USA není o jeho životě téměř nic známo. Jeho úmrtní list neobsahuje kromě jména a chybně uvedeného věku žádné další údaje. Dodnes se podařilo najít pouze dvě fotografie, jednu kresbu a jednu karikaturu, které zachycují jeho podobu.

V českém prostředí byl znám pod poruštěným jménem Lev Birinskij. Jeho *Mumraj* byl roku 1912 v Národním divadle uveden v českém překladu Vincence Červinky

pouhé tři dny po německé premiéře a byl klamně prezentován jako ruský psaná hra. Znovuobjevení jeho českého textu v 60. letech vedlo ke vzniku zpětného překladu do němčiny (jako *Mummenschanz*) a jeho uvedení ve Vídni roku 1971. V 70. letech byl český text objeven podruhé a téměř ilegálně inscenován amatérským divadlem Maryša v Praze. Třetí objev (Martinem Porubjakem) podnítil vznik nových inscenací v tehdejší Jugoslávii a po revoluci i v Československu a v Maďarsku. Snaha, aby se některé Birinského hry vrátily na jeviště i dnes, našla první odezvu v uvedení *Mumraje* Divadlem na Vinohradech v květnu letošního roku. Inscenace *Raskolnikova* je dalším výsledkem této snahy.

Birinského Raskolnikov:

Nejstarší nalezenou zmínku o hře obsahovala recenze vídeňského korespondenta Národních listů na inscenaci jiné Birinského hry *Moloch* z ledna 1910. Některé prameny považují *Raskolnikova* dokonce za Birinského prvotinu. Tiskem hra vyšla ve formě rozmnoženého strojopisu patrně roku 1912 v Mnichově. Prvního uvedení na scénu se *Raskolnikov* dočkal až v dubnu 1913, kdy jej inscenoval Paul Medenwaldt v divadle Fürstliches Hoftheater v Geře. Později byla hra uvedena ještě v chorvatském překladu v Osijeku, v originále v Berlíně a Vídni (v obou případech s velkým diváckým úspěchem) a ve slovinském překladu v Mariboru (1922). Poté upadla zcela v zapomnění stejně jako její autor. Text hry byl znovuobjeven roku 2002 v Kungliga Biblioteket ve Stockholmu a ve washingtonské Library of Congress. Český překlad byl pořízen z kopie stockholmského výtisku. Na podzim 2007 proběhlo v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí v provedení souboru CO?! a v režii Radky Tesárkové jeho scénické čtení.

Další informace:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Leo_Birinski a návazné stránky

Kateřina Bohadlová

italianistka a germanistka. Překládá především divadelní texty, a to od barokních her (pro kukské divadlo Geisslers Hofcomoedianten) až po texty moderní a současné (Fausto Paravidino, Marius von Mayenburg aj.). Za překlad textu *Onehand Jack* Stefana Benniho obdržela Cenu Evalda Schorma za rok 2008. Vědecky se zabývá commedii dell'arte, italským a německým divadlem 18. století. V souboru Geisslers Hofcomoedianten působí také jako herečka.

Fürstliches Hoftheater zu Gera.

Mittwoch, den 9. April 1913

98. Abonnements-Vorstellung.

Serie VII.

Anfang 7½ Uhr:

Aufführung

„Raskolnikow“

Tragödie in 3 Akten von Leo Witski.

Spieleitung: Spielleiter Nebenwaldt.

Personen:

Raskolnikow	Herr Krabbe.
Praskowja, dessen Hausfrau	Fraulein Waller.
Pulcheria Alexandrowna, seine Mutter	Fraulein Trefen.
Dunja, seine Schwester	Fraulein von Pagen.
Raskinichin, Student	Herr Schmidt-Lorenz.
Sossimow, Arzt	Herr Nebenwaldt.
Fran Swiridgilew	Frau Ohle-Mayer.
Korpylow, Peterowitsch, Untersuchungsrichter	Herr Thomas.
Semerow, Gehilfe des Polizeiaufsehers	Herr Dr. Rosenfeld.
Miselski, Anstreicher	Herr Ohle.
Raskinich, Dienstmädchen	Fraulein Geigel.

Zwei Detektive.

Ort der Handlung: Petersburg.

Zeit: Gegenwart.

Nach dem 1. Akt Pause.

Affenöffnung 7 Uhr.

Anfang 7½ Uhr.

Ende 10 Uhr.

Preise der Plätze wie gewöhnlich.

Anschluß an die Abendzüge ab Gera, Preussischer Bahnhof:

Meißen-Saalfeld 1025 Uhr u. 1125 Uhr.

Bautzen-Greiz 1025 Uhr.

Donneburg-Schmölln 1045 Uhr.

Zeitz-Berka 1100 Uhr.

Zoppitz-Gerndorf (nur Sonnabends) 1025 Uhr.

Program vydal divadelní soubor Ty-já-tr CO?! (DDM Praha 7)

Divadlo Radar, Pplk. Sochora 9, Praha 7

Kontakt: 602 610 419 nebo 724 350 605

www.ty-ja-tr.cz

Vytiskla Ofsetová tiskárna SWL, Středohorská 549/25, 104 00 Praha 22 - Uhřetěves

Alfred Kerr
LEO BIRINSKI: RASKOLNIKOV

1.

To drama rube v knižních stránkách,
Autor krad' látku u bratránka.
Nu – tvůrčí síla není fit.
V módě dnes máme vyčuránka:
Obšlehne, co byl knižní hit.
Dřív sáhl's po cizí světlici
Až s temnem ve vlastní palici.

Rus je to dneska, včera byla Švédka¹⁾.
Blažené dny jsou už v háji;
Muziky málo – povyku mají – –
Na stole voní kytka – snad rezedka
Jak kdysi v máji!

2.

Birinski činí se jak krejčovská panna,
Z pořádné práce mu trochu trne.
Neukáže nám zločin, ba ani drama,
Bez vraždy akt končí (k modlitbě se hrne!)
Autor by proslídil i prospekt Něvský
Pro špetku napětí v dramatu nitrném – –
Zatímco škytaje pan Dostojevský
Jistě se obrátil tam dole pod drnem.

3.

Fjodor M. temnomýtný jak hrom –
Mít na to – by špatný nápad nebyl.
Leč cedr, libanonský ten strom
Do krbu naštípe jenom debil.
K podpalu se vezme F.M. tříska –
Výsledek ? ... jakási detektivka.

4.

Hrůzu a děs tu rázem
Skryje háv rodinný a uhlazený;
Ten zločinecký blázen
Je tady rozumný i omezený...
Chytnou ho? Nebo prchne snad?
Víc divák často nechce znát.

Jen kocour s myškou tady hraje si
A má pro to promyšlený plán – –
Genius v divadle pak vzdychne si:
dělají ze mě krimi-román.

¹⁾ Ironická narážka na Hauptmannovu dramatizaci románu Selmy Lagerlöfové „Herr Arnes penningar“, kterou uvedl na podzim 1917 Deutsches Theater v Berlíně.

5.

A herce hlídal Edgar Licho.
Jemně? Či hrubě? Podle názoru...
Vyšlo mu „krimi“ spíš než „psycho“, –
Však přece je to hodno pozoru.

Raskolnikova – samá tužbička,
Rozvlátě přepjatého človíčka –
Hrál Julius Szalit. (A byl 1!!)

*Veršovaná recenze na inscenaci berlínského
divadla Residenz-Theater vyšla v deníku
Der Tag (Berlín 20. října 1917).*

Přeložili: © Dušan Hübl a Kateřina Bohadlová, 2007